

„Препростейшимъ и не книжнымъ языкомъ Болгарскимъ должія Муссиѹ“, подъ заглавие *Огледало*: „*Книга зовомая Огледало*“, която се печатила въ 1816 год. въ г. Будимъ.

Тия дѣйци и труженици на полето на нашето възбужданіе посѣхъ първитѣ сѣмки на българското национално свѣстѣяване и съзнание. Благодарение на тѣхнитѣ проповѣди, славянитѣ въ Македонія се свѣстихъ най-напрѣдъ и почнахъ първи да проявяватъ своитѣ *български* национални чувства, и отъ тамо тия чувства прониквахъ и се простирахъ и въ сѣверна и въ южна България. Подъ влиянието на това съзнание *скопскитѣ* граждани поискахъ да иматъ *Български* владика още въ 1830 година и първи отворихъ въ 1835 година *Българско* училище „Свети Кирилъ и Методій“.

Подъ влиянието на коя пропаганда се свѣстихъ тия горѣспомѣнати дѣйци и почнахъ да будѣтъ населението и да имъ вдѣхвватъ *Българско* национално чувство? Подъ влиянието на коя пропаганда *Скопчанитѣ* поискахъ да иматъ *Български* владика още въ 1830 година? Коя пропаганда ги накара да отворѣтъ *Българско* училище още въ 1835 година и да го нарежѣтъ отгорѣ и „Св. Кирилъ и Методій“? Ще кажете ли, че това е станѣло подъ влиянието на Българската пропаганда? Можете, нѣ трѣбва да Ви кажемъ, че въ това врѣме и въ самата сѣверна и южна България националното съзнание не бѣше събудено; въ повечето градове имаше елински училища.

Още една малка бѣлѣжка. Ако Скопие и околността му е сѣрбска страна и частъ отъ сѣрбското отечество, тогава Вия знаете ли нѣщо за Хаджи Иоакима и Кирила Пейчиновича, които сѣ изключително работили въ тоя край? Спомѣнато ли е въ вашата книжнина за тѣхъ? Да, спомѣнѣто е и ето какъ: „Ја до сада познѣемъ само три Бугарске кѣиге: а) мала кѣижицу (на осмини) о *митарствима*, коју сам лани виѣео у Србији, али је сад немамъ кодъ себе, изато немогу ништа више о њој казати (чини ми се је штампана у будиму). б) „Различна поучителна наставленіе сочиненая іеромонахомъ *Јоакімомъ Хаѣи*“ у будиму 1819. Ова је кѣига писана такоѣе Бугарскимъ језикомъ, али управо нити